

RETSPOLITISK FORENING

HØRINGSSVAR

fra Retspolitisk Forening

vedrørende udkast til udkast til forslag til lov om ændring af straffuldbyrdsloven
(Revision af straffuldbyrdsloven)

Justitsministeriets sagsnummer 2011-730-1367

Nye forslag:

Af sfbl. kap. 7 omkring valg af afsoningsinstitution mv. og senere overførsel mellem afsoningsinstitutioner skal skånsomhedsprincippet (proportionalitetsprincippet) lægge til grund ved valg af fængselstype. Af faglitteraturen henvises der til bet. 1181/1989 (Engbo 2005:106).

Det meget vigtige proportionalitetsprincip er med andre ord ikke skrevet ind i lovteksten til sfbl. kapitel 7 men fremgår alene af en betænkning af ældre dato.

Omkring overførsler af indsatte jf. § 26 er der lovhjemmel til at overføre indsatte mellem ensartede afsoningsinstitutioner fx fra et lukket fængsel til et andet, hvis en række omstændigheder gør sig gældende. Det fremgår heller ikke af denne lovtekst, at det meget afgørende proportionalitetsprincip skal indgå i hver enkelt afgørelse omkring overførsler af indsatte.

Proportionalitetsprincippet bør – ligesom det er tilfældet i sfbl. kap. 10 om indgreb over for den indsatte – indskrives i lovteksten til sfbl. kapitel 7.

Kommentar til Justitsministeriets fremførte forslag:

Ad. 3.1. Om Justitsministeriets overvejelser ang. placering jf. sfbl. § 23 er det forslået, at nærhedsprincippet kan fraviges i tilfælde, hvor placering ”kan stride mod retsfølelsen”. Dette vedrører fx tilfælde, hvor dømte fra samme sag placeres samme sted og hvor de derfor kan ”minde” hinanden om kriminaliteten. Justitsministeriet stiller forslag om at indføre en ”opsamlingsbestemmelse”, der omfatter tilfælde, hvor nærhedsprincippet kan fraviges. Justitsministeriet bemærker hertil, at det efter deres opfattelse ikke er muligt, at opremse alle de tilfælde, der kan gøre sig gældende i forhold til at fravige nærhedsprincippet. Det vigtige princip i forhold til placering nærhedsprincippet tænkes i fremtiden at kunne fraviges af alle tænkelige årsager og herunder retsfølelsen. Det er betænkeligt, at justitsministeriet anvender det

omdiskuterede begreb retsfølelsen som argument for fravigelse af et så vigtigt et princip som nærhedsprincippet – og RPF kan bestemt ikke anbefale, at det sker. Hvis retsfølelsen imidlertid tillægges så stor betydning i forhold til placering, bør begrebet derfor skrives ind i lovforslaget og ikke alene i bemærkningerne til forslaget.

Ad 3.2. Justitsministeriet stiller forslag om at give mulighed for at begrænse antallet af deltagere til kirkelige handlinger i fængslet. Det skal bemærkes, at såvel nationale som internationale undersøgelser af fængselsamfundet viser, at interessen fra de indsatte i at deltage i gudstjenester og andre religiøse handlinger i fængslet ofte er meget stor og har en positiv effekt på fængslets sociale klima. Det skyldes ikke mindst de kollektive aktiviteter, der foregår under gudstjenesten såsom korsang, fælles bøn mv. (Clear & Sumter 2002; Minke 2010). Den nuværende lovgivning giver lov hjemmel til at nægte enkelte indsatte i at deltage i gudstjenesten, hvor det stillede lovforslag giver mulighed for at ”nægte grupper af indsatte” i at deltage. Justitsministeriet skriver i den forbindelse, at ”udvælgelsen af de indsatte, som rammes af en eventuel begrænsning af antallet af deltagere, vil ske ud fra objektive og saglige kriterier, herunder således at ikke altid den samme indsatte eller de samme grupper af indsatte vil blive nægtet at deltage i gudstjenesterne mv.” Grupper af indsatte kan meget vel omfatte et helt fængselsafsnit. Indsatte har ofte ikke mulighed for at bestemme, hvor de placeres i fængslet. Dette kan medføre, at en indsat begrænses i sin deltagelse i gudstjeneste alene på grund af placering. Lovforslaget må derfor anses betænkeligt både af hensyn til den indsatte og fængslets sociale klima generelt, og spørgsmålet er endvidere, om lovforslaget om ”at begrænse grupper af indsatte” i at deltage i gudstjeneste i fængslet strider imod Europarådets Ministerkomité’s rekommandation REC (2006)² om De Europæiske Fængselsregler bestemmelse 29.2, hvor det understreges, at ”opholdsvilkårene skal så vidt muligt organiseres således, at de indsatte kan praktisere deres religion og følge deres tro.”

Ad. 3.3. Justitsministeriet skriver, at det er kriminalforsorgens indtryk, at nogle indsatte i arresthusene bevidst misbruger den gældende ordning om beskæftigelse til at skaffe sig vederlag for beskæftigelse i perioder, hvor der ikke er beskæftigelsesmuligheder, uden at de reelt ønsker beskæftigelse. Med henblik på at modvirke et sådant misbrug foreslås det, at hvis de indsatte fremsætter ønske om beskæftigelse på et tidspunkt, hvor institutionen ikke har mulighed for at tilbyde beskæftigelse, ikke skal modtage vederlag for beskæftigelse i en kortere periode, hvis de pågældende indsatte tidligere har afvist tilbud om beskæftigelse. En indsat i arresthus kan imidlertid være i en sådan økonomisk situation, at den pågældende ikke er afhængig af vederlag på et bestemt tidspunkt. Det kan for eksempel dreje sig om, at den indsatte støttes økonomisk af venner og/eller pårørende. Situationen kan imidlertid ændre sig for den indsatte – varetægtsfængsling trækker ud og venner/familie har ikke længere råd til at støtte den indsatte, hvorfor det kan være nødvendigt for ham at påtage sig arbejde/modtage vederlag under fængslingen. Ifølge det vedtagne forslag vil det ikke længere være muligt for den indsatte at påtage sig arbejde/modtage vederlag, fordi han allerede har sagt nej en gang. Denne bestemmelse kan opfattes i strid med almindelige samfundsrelationer, hvor en borger altid kan sige nej til et arbejde og ikke modtage nogen form for vederlag for så på et senere tidspunkt at melde sig klar til arbejdsmarkedet igen.

Anvendt litteratur:

Clear, Odd R. & Sumter, Melvina L. (2002), "Prisoners, Prison, and Religion: Religion and Adjustment to Prison" i *Religion, the Community, and the Rehabilitation of Criminal Offenders*. The Haworth Press, Inc.

Direktoratet for Kriminalforsorgen (2009), *Statistik 2009*, Direktoratet for Kriminalforsorgen, København.

Engbo, Hans Jørgen (2005), *Straffuldbyrdelsesret*. Jurist og Økonomforbundets forlag. København. Danmark.

Minke, Kjær Linda (2010), *Fængslets indre liv*, Ph.d. afhandling, Det Juridiske Fakultet, Københavns Universitet.

København, d. 6. september 2011

Bjørn Elmquist
formand

Linda Kjær Minke
ph.d., cand. scient. soc.